

Eén houvast

Van Dr. Wim Verboom verschenen eerder bij Uitgeverij
Boekencentrum:

De Heidelbergse Catechismus. Een eigentijdse weergave
De Nederlandse Geloofsbelijdenis. Een eigentijdse weergave
Van hart tot hart. In gesprek met de Dordtse Leerregels
Kostbaar en breekbaar. Zondag 1 in Catechismuspreken
door de eeuwen heen

Uw Woord is mijn lamp. Bijbelse meditaties
Meer dan goud. Bijbelse meditaties
Stil tot God. Bijbelse meditaties

Dr. Wim Verboom

Eén houvast

Dagboek over
persoonlijk geloven

UITGEVERIJ BOEKENCENTRUM, ZOETERMEER

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk Forest Stewardship Council' (FSC') draagt. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid. Ook is het papier 100% chloor- en zwavelvrij gebleekt.

De tekst van de Heidelbergse Catechismus achter in deze uitgave is met toestemming overgenomen uit *Belijdenisgeschriften van de Protestantse kerk in Nederland* (Protestantse Pers, Heerenveen 2009).

ISBN 978 90 239 7031 6

NUR 707

Ontwerp omslag Flashworks.nl
Lay-out en dtp binnenwerk Gerard de Groot

© 2015 Uitgeverij Boekencentrum, Zoetermeer

Alle rechten voorbehouden

www.uitgeverijboekencentrum.nl

Woord vooraf

Het dagboek dat u in handen hebt, richt zich op het persoonlijk geloof. Wat betekent het om te leven in de relatie met de Heere Jezus Christus?

Om met deze vragen bezig te zijn biedt de Heidelbergse Catechismus zich aan als een wijze en ervaren gids. Bij dit leer- en levensboek sluit dit dagboek zich dan ook aan. Aan alle 129 vragen en antwoorden wordt aandacht besteed. Niet op een afstandelijke, schoolse manier, maar zo dat je pastorale leiding ontvangt voor je geloof.

Bij elke meditatie wordt een passend bijbelgedeelte en een vraag en antwoord uit de Heidelbergse Catechismus aangegeven. Achter in het dagboek vindt u de tekst van de Heidelbergse Catechismus naar de uitgave van de Protestantse Kerk in Nederland (2009). In de regel wordt de Bijbel geciteerd volgens de HSV.

Regelmatig komt de gebruiker van dit dagboek de gedachte tegen dat je als gelovige leeft van een door God *beloofde* werkelijkheid, een *geloofde* werkelijkheid en een *beleefde* werkelijkheid. Van dit theologisch uitgangspunt is heel het dagboek doortrokken.

Zo wordt zichtbaar wat de titel en het omslag van het dagboek laten zien: we mogen het anker van ons geloof laten vallen in het volbrachte werk van Christus als ons enige houvast in leven en in sterven.

Wie op de kerkelijke feestdagen naar passende meditaties zoekt, kan deze als volgt vinden:

Kerstfeest: 10-16 april

Stille week en Goede Vrijdag: 17-30 april

Paasfeest: 1-6 mei

Hemelvaart: 7-17 mei

Pinksterfeest: 21-30 mei

Laatste zondag van het kerkelijk jaar: 18-20 mei, 10-15 juni, 26 november.

Ik spreek de hartelijke wens uit dat het gebruik van dit dagboek voor jongeren en ouderen tot zegen mag zijn.

Harderwijk

Dr. Wim Verboom

1 januari

Leren geloven

Lezen: Psalm 119:105-112

Kun je *leren* geloven? Er zijn mensen die zeggen: Nee, dat kan niet. Het geloof is een relatie hebben met de Heere Jezus en die moet je door God gegeven worden. Je kunt wel met je verstand de inhoud van het geloof leren, maar geloven zelf, nee, dat kun je niet leren.

Is dat waar? Ik denk het niet. Eenmaal vroegen de discipelen aan de Heere Jezus: Leer ons bidden (Luk. 11:1). Kun je het bidden dan leren? Gelukkig wel; de vraag van de discipelen was goed. Zo is het ook met geloven. De belangrijkste vraag van ons leven moet zijn: Heere, leer mij geloven. Leer me U te kennen en op U te vertrouwen en leer me te leven zoals U het wilt.

Maar geloven is toch geen capaciteit, die wij van onszelf bezitten? Nee. Wij geloven omdat de Heilige Geest ons dat leert. En Die wil het ons leren. Daarvoor gebruikt Hij leermiddelen. Het grote leermiddel is het Woord van God. Daarin heeft God Zich aan ons bekendgemaakt. Daarmee legt Hij de relatie met ons, door de Heilige Geest. Een hulp bij het leermiddel van het Woord is de Heidelbergse Catechismus. Daarover gaat het in dit dagboek. Elke dag gaan we leren, aanleren en ook afleren. Zo wordt het leerboek van Heidelberg ons levensboek. We raken er nooit mee uitgeleerd. Leren geloven doe je levenslang.

2 januari

De catechismus

Lezen: Deuteronomium 6:4-9

Het woord catechismus doet wat ouderwets aan. Toch is het een mooi woord, dat in de kerk de eeuwen door gebruikt is. Het is afgeleid van een uitdrukking die letterlijk betekent: van bovenaf laten klinken. Daarmee wordt bedoeld dat de Heere ons Zijn Woord van bovenaf, met gezag laat horen. Zo bezien zegt de catechismus: Spits je oren om te horen wat God in Zijn Woord tegen je zegt. Zo wil de Heilige Geest je het geloof leren.

De Heidelbergse Catechismus is, zoals de titel zegt, geschreven in de plaats Heidelberg, in 1563. De belangrijkste auteur is Zacharias Ursinus, die hoogleraar was in Heidelberg. In tweede instantie heeft ook Caspar Olevianus zijn aandeel geleverd. Hij was predikant in de Palts. De keurvorst van het land, Frederik III, gaf de opdracht om de catechismus als leerboek voor het geloof te schrijven. In 1563 is het dus tot stand gekomen en uitgegeven. Het is zo'n mooi leerboek geworden, een soort liefdeslied, waarin een bruid over haar Bruidegom Jezus zingt. In een ommezien van tijd kreeg het alle aandacht, omdat het de harten trof. Ook in ons land. Ondertussen is het verspreid over heel de wereld, in heel veel talen. Tot in het Indonesisch en Hebreeuws toe. Mooi is het dat de beide auteurs nog jong waren toen zij de catechismus schreven. De een 27 en de ander 29 jaar. God neemt zo graag jonge mensen in Zijn dienst.

3 januari

Meester in het leren

Lezen: Spreuken 1:1-7

De catechismus is een meester in het leren. Hij is zo wijs en pastoraal. Het is te begrijpen dat Kohlbrugge in 1875 op zijn sterfbed tegen zijn kinderen zei: De Heidelbergse kinderen, de eenvoudige Heidelbergse, houd daaraan vast. Men zegt wel eens dat de catechismus een saai boek is vol leerstellige waarheden. Dat is niet waar. Dat hebben sommige mensen ervan gemaakt, door de manier waarop ze de catechismus uitlegden. Die mensen hebben nooit de hartenklop van de catechismus gehoord. Hij neemt ons bij de hand en leidt ons als een betrouwbare gids over de hoogten en door de diepten van het leven met God. Hij wijst ons altijd weer op Jezus Christus. Wij mogen volgelingen van deze gids zijn, leerlingen van een wijze leraar. Nu eens leert hij ons bidden, dan weer leert hij ons zingen, soms een klaaglied, soms een loflied. Altijd heel praktisch en persoonlijk.

De catechismus is voluit evangelisch, want hij is vol evangelie. Hij wil je niet afstoten, maar aantrekken. Maar hij is wel eerlijk en niet alleen maar lief. Je kunt ook zeggen dat hij een vriend is, die als het moet, je je feilen toont. Een vriend die met je meegaat door het leven; die je trouw blijft tot het einde toe en ook in het einde. Hij brengt je bij Jezus en houdt je bij Hem. We zullen het allemaal gaan zien.

4 januari

De enige troost

Lezen: Jesaja 40:1-5

HC 1-1

Weet je waar het om gaat in je leven? vraagt de catechismus. Om *troost*, om de enige troost. Met troost bedoelt de catechismus: houvast. Het gaat erom dat je houvast hebt in je leven, echt houvast. Zo begint de catechismus. Hij vraagt: Wat is jouw enige troost, in leven en in sterven? Dat is weer anders dan de catechismus van Calvijn (1542). Die begint zo: Wat is het *doel* van je leven? Antwoord: God kennen. Beide leerboeken vullen elkaar aan. God kennen geeft immers het enige, echte houvast.

Maar... wat is de enige troost? Dat is dat ik niet van mezelf ben, maar van Jezus Christus, zegt de catechismus. Daar gaat het om in je leven. Als je niet van Jezus Christus bent, dan ben je van jezelf. Dat lijkt mooi, omdat je dan vrij lijkt te zijn. Maar dat is niet waar. Als je van jezelf wilt zijn, ben je niet van jezelf, maar van de duivel. Dan heeft die wrede tiran het voor het zeggen in je leven. Die wil je naar de ondergang slepen. Wat Jezus doet is het tegenovergestelde. Die redt je van het eeuwig verderf. Daarvoor heeft God de Vader Hem aan ons gegeven. Ten diepste is het een van beide met ons: óf je bent van de Heere Jezus óf je bent van jezelf, dus van de duivel. Dat moet je nu leren. Deze vorm van leren kan ook pijn doen. Maar zo biedt het de enige troost, die standhoudt tot in de dood.

5 januari

Betaald

Lezen: 1 Petrus 1:17-19

HC 1-1

In de eerste zondag van de catechismus klopt het hart van ons geloof. Dat kloppende hart is het heilswerk dat de Heere Jezus voor ons heeft verricht. Hij, onze Heiland, staat centraal. Niet alleen in deze eerste zondag, maar in heel de catechismus. Wat heeft Jezus dan voor mij gedaan? Hij heeft voor al mijn zonden volkomen betaald met Zijn kostbaar bloed. Daarmee stoot de catechismus door tot op het hart van wat geloven is. Ik ben een zondig mens, ik ga dagelijks in de fout. Mijn zonden maken scheiding tussen mij en God. Op geen enkele manier kan ik zelf van die zonden af komen en dus ook niet van die scheiding met God.

Maar hier meldt Zich Iemand, Die raad weet. Het is de Zoon van God. Die zegt tegen mij: Ik heb voor jouw zonden betaald. Waarmee? Niet met goud of zilver, maar met Mijn kostbaar bloed. Aan het kruis heb Ik de schuld van jouw leven voor God weggenomen. Dit is het grootste wonder dat er bestaat. Door het geloof in Hem ben ik vrij van de schuld van mijn zonden, van *al* mijn zonden. Deze betaling door Jezus is volkomen. Ik mag me aan Hem overgeven en ik voel in Zijn werk grond onder mijn voeten. Hij is mijn enig houvast. Ik merk dat het gaat zingen in mijn ziel. Zingen van mijn Heiland. Van Zijn liefde wondergroot.

6 januari

Voor eeuwig vrij

Lezen: Johannes 8:30-36

HC 1-1

Vandaag overdenken we opnieuw wat Jezus voor ons heeft gedaan. Hij heeft niet alleen voor al mijn zonden betaald, maar Hij heeft mij ook verlost uit de macht van de duivel. Als het aan mij lag, zat ik nu achter de tralies, in de gevangenis van de duivel. De catechismus noemt dat: onder de heerschappij van de duivel zijn. Ja, zo is het. Je zit dan als een vlieg in zijn web en je kunt niet van hem loskomen.

Eerlijk gezegd was er in mijn leven een tijd dat ik dat niet erg vond. Ik voelde me vrij. Maar toen God in mijn leven kwam, zag ik, dat ik vanuit mezelf nooit meer uit de macht van de duivel zou komen en dat hij mij naar het eeuwig verderf zou slepen. Toen ik dat zag, wilde ik vluchten, maar ik kon nergens heen. Maar, weet je wat er toen gebeurd is? Toen is de Heere Jezus naar mij toe gekomen en heeft de cel, waarin ik opgesloten zat, opengebroken. En Hij heeft me bevrijd uit de gevangenis van de duivel. Ooit schreef ds. H.S.J. Kalf het boekje *Voor eeuwig vrij*. Dat boekje is mijn levensverhaal. Weet je wat nu zo wonderlijk is? Als ik me zou losmaken van Jezus, zou ik op slag mijn vrijheid kwijt zijn. Maar dat gebeurt niet, want Hij houdt mij vast. Ik ben van Christus en dat blijf ik. Dat mogen u en ik geloven.

7 januari

Door God bewaard

Lezen: Mattheüs 10:28-31

HC 1-1

Mijn Heiland bewaart mij. Deze woorden legt de catechismus ons vandaag in de mond. Misschien is het voor u wel heel toepasselijk. Als je het eigendom mag zijn van de Heere Jezus betekent dat niet, dat het altijd goed gaat in je leven. Soms lijkt het erop dat het juist niet zo is. Wat is het dan een troost dat je mag geloven dat Hij je bewaart. Dat je in Zijn armen bent en daar veilig bent. De catechismus belijdt dat met de woorden van Mattheüs 10: er valt geen haar van mijn hoofd zonder (de wil van) mijn hemelse Vader. Dat is echt een geloofsbelijdenis.

In de tijd dat de catechismus werd geschreven (1563), werden gelovigen vervolgd. Ook in ons land. Toen vielen er niet alleen haren van iemands hoofd, maar op het schavot viel soms ook zijn hoofd zelf. Verschrikkelijk, zoals nu nog gebeurt met onze broeders en zusters door terroristen als IS, Boko Haram en andere vijanden van het kruis. Maar het wonder is dat juist deze martelaren geloofden dat Gods armen om hen heen geslagen waren. Guido de Brès, de opsteller van de Nederlandse Geloofsbelijdenis, werd in 1567 op de markt in Valenciennes opgehangen. Wat zei hij vlak voor zijn terechtstelling, toen op die zaterdagmorgen voor Pinksteren? ‘Het komt mij voor dat mijn ziel vleugels heeft gekregen. Ik ben heden genodigd tot de bruiloft van het Lam.’

8 januari

Zeker weten

Lezen: 2 Korinthe 1:20-22

HC 1-1

Ik las eens een interview met een kardinaal. Men vroeg hem of hij zeker wist dat hij behouden zou worden. Zijn antwoord was: Nee! Ik mag alleen hopen dat de hemel voor mij openstaat. Onze catechismus spreekt anders. Die leert ons te geloven dat Christus ons door Zijn Heilige Geest *verzekert* van het eeuwige leven. Als je in Hem gelooft, mag je er zeker van zijn dat je zalig wordt door Hem. Die zekerheid wordt je geschonken door de Heilige Geest. Is dat geen grootspraak? Nee, het is een zeker weten en een vast vertrouwen, omdat God, Die je dit belooft, volkomen betrouwbaar is.

De zekerheid van ons behoud is geen zekerheid die gebouwd is op ons geloof, op ons gevoel en al helemaal niet op onze werken. Maar alleen op het volmaakte werk van Christus. Mijn moeder zou zeggen: Aan dat werk van de Heere zit geen 'vlek of kweeltje'. Zo volmaakt is het. Toen ik gedoopt werd in de Naam van de Zoon, was dat een bezegeling van Zijn belofte van het eeuwige leven, ook voor mij. Als Zijn belofte zo vast en zeker is en als Zijn belofte ook nog eens bezegeld wordt in de doop, zou ik dan nog twijfelen? Dat is nu echt de catechismus, om zo hoog op te geven van de Heere Jezus. Ik ben in mijzelf een bevend riet, maar Jezus is de vaste Rots van mijn behoud.

9 januari

Twee trouwringen

Lezen: 1 Johannes 4:7-11

HC 1-1

De Heere Jezus is een Bruidegom die al Zijn liefde aan mij heeft gegeven. Hij heeft mij tot Zijn eigendom gemaakt en mij Zijn trouwring gegeven. Nu kan het niet anders of ik heb Hem ook lief. Maar hier steekt het nauw. De wederliefde die in mijn hart is, komt niet op uit mijzelf. Die heeft Jezus door Zijn Heilige Geest in mij ontstoken. Het komt allemaal van Hem. Hij gaf mij Zijn trouwring en ik geef Hem mijn trouwring. Maar dat is wel een ring die Hij Zelf eerst voor mij gekocht en betaald heeft en aan mij gegeven heeft. Alles is dus uit Hem en door Hem en tot Hem. Vanwege die liefdeband zeg ik met de catechismus dat Hij mij van harte gewillig en bereid maakt om voortaan Hem toegewijd te leven. Mijn liefde voor Hem is dus geen tegenprestatie, maar een tweede genade.

Mooi is het dat de catechismus onderstreept dat dit een zaak *van het hart* is. Daar gaat het altijd om in de liefde. Dat merken we als de catechismus in het laatste deel de wederliefde uitwerkt in gebod en gebed. Vraag en antwoord 1 vormt de *ziel* van heel de catechismus. Hier licht het verband met de doop op. In een verkorting van de catechismus uit 1585, de *Kleine Catechismus*, is aan vraag en antwoord 1 een zinnetje toegevoegd: In wiens Naam ik ook gedoopt ben.